

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК:
ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ»**

25–26 серпня 2017 р.

м. Запоріжжя

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ АТМОСФЕРИ САСПЕНС У ХУДОЖНІХ ТВОРАХ ЖАНРУ ХОРРОР

Божко О. С.

*аспірант кафедри англійської мови та методики її викладання
Херсонського державного університету
м. Херсон, Україна*

Дослідження семантико-когнітивного аспекту лінгвальної репрезентації атмосфери саспенс у художніх творах жанру хоррор відбувається із застосуванням методів і процедур аналізу, передбачених методикою *поетико-когнітивного аналізу* художнього тексту [3; 5; 7], основою якої є методологія лінгвопоетики, розглянута крізь призму когнітивної парадигми.

Когнітивно-поетологічний підхід (або поетико-когнітивний підхід [3]) здійснюється у когнітивних дослідженнях художньої семантики у межах когнітивно-дискурсивної парадигми (Л. І. Белєхова [1], О. М. Кагановська [2], В. Г. Ніконова [5; 7], І. А. Тарасова [8] та ін.).

Послідовне проведення дослідження у зазначених напрямках реалізується у шести етапах.

Перший етап – це використання загальнонаукових методів *індукції* і *дедукції*, емпірико-теоретичних методів *аналізу* і *синтезу* для оцінки зарубіжних і вітчизняних психолінгвістичних, культурологічних, філософських, літературно-критичних і лінгвістичних досліджень із метою визначення чинників і складників атмосфери саспенс та виявлення особливостей її створення у мистецтві та літературі.

На другому етапі, на методологічних засадах лінгвопоетики із залученням методології літературознавства, зокрема методів *філологічного*, *компаративного*, *герменевтичного* аналізу, а також загальнонаукових методів *спостереження*, *опису*, *систематизації* і *зіставлення* здійснюється жанрова характеристика досліджуваних художніх творів.

Третій етап – це проведення, на методологічних засадах лінгвопоетики, *контекстуально-інтерпретаційного* аналізу художніх творів жанру хоррор із метою виявлення особливостей текстової репрезентації атмосфери саспенс і виокремлення таких текстових фрагментів – *напружено маркованих контекстів*, у яких у будь-який спосіб створено атмосферу саспенс – наративну напругу, спрямовану на підтримку реципієнта художнього твору в емоційному стані напруженого очікування з метою інтенсифікації інтересу читача до того, що буде відбуватися далі.

Четвертий етап, який завершує перший напрямок дисертаційного дослідження *жанр – текст – мова*, що базується на застосуванні методології лінгвопоетики, – це виявлення особливостей лінгвальної репрезентації атмосфери саспенс у художніх творах жанру хоррор. Використання загальнонаукових методів *індукції* і *дедукції*, емпірико-теоретичних методів *аналізу* й *синтезу*, а також спеціальних лінгвістичних методів *семантичного*, *компонентного*, *лінгвостилістичного* і *deskриптивного* аналізу уможливило виокремлення вербальних репрезентантів атмосфери саспенс, при цьому їх контекстна реалізація у різних типах напружено маркованих контекстів є різною.

Наступні етапи дисертаційного дослідження здійснюються у другому напрямку *концепт – концептуальна схема – смисл*, передбаченому методикою поетико-когнітивного аналізу художнього твору, і ґрунтуються на методологічних засадах лінгвокогнітології, зокрема методиках *концептуального* аналізу, для моделювання концептуальної системи художніх творів жанру хоррор (п'ятий етап) із залучен-

ням методики *реконструкції та ідентифікації* художніх концептів, зробленої В. Г. Ніконовою [3; 7], і побудови концептуального простору атмосфери саспенс (шостий етап) із метою експлікації глибинного концептуального змісту художніх творів жанру хоррор із використанням методики *когнітивного моделювання* концептуального простору як багаторівневого когнітивно-семіотичного конструкту [4; 6], який складається з поняттєво-ціннісного шару й образно-ціннісного шару.

Класифікацію напружено маркованих контекстів зумовлено характером текстової репрезентації атмосфери саспенс. Залежно від тематичної спрямованості текстового способу створення атмосфери саспенс напружено марковані контексти розрізняються за темою: «людина» – «a human being», «природне явище» – «natural phenomenon» і «надприродне явище» – «supernatural phenomenon». Залежно від обсягу напружено маркованого контексту, у якому достатньо повно розкривається тема, виділяються пропозитивні, комплексні і ситуативні контексти.

Таким чином, когнітивно-дискурсивна парадигма сучасної лінгвістики, у межах якої виконано дисертаційне дослідження, сприяє залученню до інструментарію цієї галузі методів і прийомів лінгвістичного аналізу художнього тексту, концептуального аналізу і когнітивного моделювання, а прикладний аспект лінгвістичних досліджень тексту визначає застосування багатьох методик атрибуції із використанням статистичних методів.

Література:

1. Белєхова Л. І. Словесний образ в американській поезії: лінгвокогнітивний погляд / Л. І. Белєхова. – М.: ООО «Звездопад», 2004. – 376 с.
2. Кагановська О.М. Текстові концепти художньої прози (на матеріалі французької романістики середини ХХ сторіччя) / Київськ. нац. лінгв. ун-т. – К.: Вид. центр Київськ. нац. лінгв. ун-ту, 2002. – 292 с.
3. Ніконова В.Г. Художній концепт: поетико-когнітивний підхід // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. – 2006. – Том 9. № 2. – С. 51–59.
4. Ніконова В.Г. Архітектоніка концептуальної мережі трагічного в поезії Шекспіра // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної

ням методики реконструкції та ідентифікації художніх концептів, зробленої В. Г. Ніконовою [3; 7], і побудови концептуального простору атмосфери саспенс (шостий етап) із метою експлікації глибинного, концептуального змісту художніх творів жанру хоррор із використанням методики когнітивного моделювання концептуального простору як багаторівневого когнітивно-семіотичного конструкту [4; 6], який складається з поняттєво-ціннісного шару й образно-ціннісного шару.

Класифікацію напружено маркованих контекстів зумовлено характером текстової репрезентації атмосфери саспенс. Залежно від тематичної спрямованості текстового способу створення атмосфери саспенс напружено марковані контексти розрізняються за темою: «людина» – «a human being», «природне явище» – «natural phenomenon» і «надприродне явище» – «supernatural phenomenon». Залежно від обсягу напружено маркованого контексту, у якому достатньо повно розкривається тема, виділяються пропозитивні, комплексні і ситуативні контексти.

Таким чином, когнітивно-дискурсивна парадигма сучасної лінгвістики, у межах якої виконано дисертаційне дослідження, сприяє залученню до інструментарію цієї галузі методів і прийомів лінгвістичного аналізу художнього тексту, концептуального аналізу і когнітивного моделювання, а прикладний аспект лінгвістичних досліджень тексту визначає застосування багатьох методик атрибуції із використанням статистичних методів.

Література:

1. Бєлєхова Л. І. Словесний образ в американській поезії: лінгвокогнітивний погляд / Л. І. Бєлєхова. – М.: ООО «Звєздопад», 2004. – 376 с.
2. Кагановська О.М. Текстові концепти художньої прози (на матеріалі французької романістики середини ХХ сторіччя) / Київськ. нац. лінгв. ун-т. – К.: Вид. центр Київськ. нац. лінгв. ун-ту, 2002. – 292 с.
3. Ніконова В.Г. Художній концепт: поетико-когнітивний підхід // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. – 2006. – Том 9. № 2. – С. 51–59.
4. Ніконова В.Г. Архітектоніка концептуальної мережі трагічного в поезії Шекспіра // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної

лінгвістики: Зб. наук. пр. / Київськ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка / Відп. ред. Н.М. Корбозерова. – К.: Логос, 2007. – Вип. 12. – С. 285–293.

5. Ніконова В. Г. Концептуальний простір трагічного в п'єсах Шекспіра : поетико-когнітивний аналіз: дис. доктора філол. наук : 10.02.04 / Віра Григорівна Ніконова. – К., 2008. – 558 с.

6. Ніконова В.Г. Алгоритм моделювання концептуального простору трагического (на матеріалі трагедій Шекспіра) / Наукові записки Кіровоградського державного пед. ун-ту ім. В.Винниченка. Серія Філологічні науки (Мовознавство). – Вип. 96(1). – Кіровоград, 2011. – С. 25-31.

7. Ніконова В.Г. Художній концепт: процедури реконструкції та моделювання (на матеріалі трагедій В. Шекспіра) / Вісник Київського національного лінгвістичного університету. – Серія Філологія. Т. 14, № 2. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2011. – С. 113-123.

8. Тарасова И. А. Фреймовый анализ в исследовании идиостилей / И. А. Тарасова // Филологические науки. – 2004. – № 4. – С. 42-49.